

ÖRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi iroda: Lyceumi nyomda — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

Értesítés

a „Történeti Lapok“ t. előfizetőihez.

Hogy a „Történeti Lapok“ mentől szelésebb körben nyerhessenek elterjedést, elhatároztam, hogy jövőre a szintén általam szerkesztett és kiadott „Magyar Polgár“-hoz ingyen mellékletül adom. E szerint a ki a „Magyar Polgár“-ra évi 16 forinttal előfizet (Félévre 8 ft.) az mellékletül a „Történeti Lapok“-at is kapja.

Azon t. előfizetőink, kik csupán a „Történeti L.“-at öhajtják birni, az előfizetés marad a régi, t. i.

1875 januártól márcziusig	3 ft.
„ januártól júniusig	6 ft.
„ januártól decemberig	12 ft.

Megjegyezzük, hogy külön előfizetőink a lapot ezután is régi diszkiadásában kapják, a „M. Polgár“ előfizetői fehér nyomtató papiron.

Azon nagy mennyiségű, felette becses történeti adat, melyet a legújabb időben nyert a szerkesztőség, előre biztosíthatják összes előfizetőinket, hogy a „Történeti Lapok“ jövőre még érdekesebb tartalommal jelennek meg.

Ez év folytán közöljük Gr. Széchenyi István hátrahagyott eredeti leveleit, továbbá Kazinczy Ferencz, Kölcsey, Döbrentei, Fáy András, Berzsényi, Bajza, Szemere Bertalan, Gr. Battyáni Lajos, Perényi, Ujházi László leveleit, melyek egyenként a legbecsesebb történeti és irodalom-történeti adalékokat nyújtják.

Ez évben kezdjük meg Wesselényi Zsuzsánna emlékiratainak is közlését, s Patófi Sándor élete s halálára vonatkozó újabb adatokat.

Uj előfizetőink az eddig megjelent összes számaint a „Történeti Lapok“-nak 9 ft. 50 kron szerezhetik meg. A „M. Polgár“ előfizetőinek ez árt 8 fira szállítottuk le.

K. PAPP MIKLÓS

„Történeti Lapok“ és „Magyar Polgár“ szerkesztője.

BYDESKUTI BOLDIZSÁR NAPLÓJA.

Közi: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

Prima 7-bris volt Urunk ő Nagysága, az ő felsége udvallsára az favoritában, eodem die volt ebéden Biró Sámuel Uram és Porta Uram Urunknál ő Nagyságánál.

2-da volt Urunk ő Nagysága Kinski Uramnál ebéden, és eodem die jött be az spanyor király ő felsége követje nagy solenitással Bécsben.

3-ik volt Urunk ő Nagysága az császár ő felsége udvallsára az favoritában.

4-ik volt publica audientiája az Hispániai követnek ő felségénél és az császárnénál, az királynál és az Archiduxnál ő felségeknél, és nagy pompával acceptálták, ment ki eleiben Moczfeld Gyenerál Uram ő Nagysága az gradics végire, és az anti kamarának az ajtajában várta Detristan fejedelem ő Nagysága, az fő Hopmester, eodem die volt ebéden Czako Uram Urunknál ő Nagyságánál, eodem die volt Urunk ő Nagysága az angliai követnél és ott lévén az hollandiai követ is.

5-ik ment az császár ő felsége ki az favoritából Ebesdorfra lakni estve öt hat óra között, eodem die volt Urunknál ő Nagyságánál Teleki Uram, Porta Uram.

6-ik voltak Urunknál ő Nagyságánál Komornyik Pál Uram Teleki László Urammal együtt és eodem die volt Urunk ő Nagysága velek együtt Pacze Gyenerálnál.

7-ik nullibi.

8-ik voltak ebéden Urunknál ő Nagyságánál Teleki László Uram, Biró Sámuel Uram öcsöstől és Diószegi István Uram, eodem die volt Urunk Teleki Urammal ki tekézni az bécsi püspök kertjében.

9-ik volt ő Nagyságánál Porta Uram ő Kegyelme.

10-ik volt Urunk ő Nagysága Ebesdorfra az ő felsége udvallsára, ugyanakkor volt Urunk ő Nagysága ebéden Antonus Littistány fejedelemnél az Karolus Hopmesterénél.

11-ik volt Urunknál ő Nagyságánál Tatarsi Uram, eodem die volt ebéden Urunknál ő Nagyságánál Biró Sámuel Uram és Diószegi István Uram.

12-ik volt Urunknál ő Nagyságánál ebéden Teleki László Uram ő Kegyelme, Czako Uram, Biró Sámuel Uram, eodem die mentenek ő Nagyságok tekézni az ő favoritában.

13-ik volt Urunk ő Nagysága Ebesdorfra az ő felsége udvallsára, eodem die kötöztünk el az karinthal kapunál lévő szállításunkról az táncmesterhez az Gabriani házához, eodem die volt Urunknál Diószegi István Uram, vacsorán voltak Porta Uram és Chlerf Uramék ő Kegyelme.

14-ik érkezett Vodemont Herczeg fel az nagy Armadiáról délután két óraker, ő felsége hozván meg az török császárnak megverettetését az ő felsége armadájától.

15-ik volt Urunk ő Nagysága a Dunához magát mulatni, eodem die volt Urunk ő Nagysága Vodemont fejedelemnél, eodem die voltak ebéden Teleki Uram, Biró Sámuel Uram öcsöstől és Diószegi István Uram és Porta.

16-ik volt Urunk ő Nagysága Ebesdorfra az császár ő felsége udvallsára, ott is volt ebéden Urunk Vallistány Uramnál az supremus camarariusnál ő Nagyságánál, lévén ott Kinczki Uram is.

Die 17 octobris érkeztek Gáthi Farkas Uram és Tordai István vice ispány bátyám Uramék ő Kegyelme az bécsi Hosztánczban.

18-ik jöttek be Bécsben, az Biró Sámuel Uram szállására szállottak.

Die 19. octobris volt Urunk ő Nagysága az Leopold hidján által az kis Duna mellett sétálni 5—6 óra között az Urral Teleki Urammal együtt.

20-ik volt Urunk Teleki Urammal ő Kegyelmevel jó reggel maga multságára az Littistány kertjében.

E s : M : M B : G.

A : B : F :

N. B. Voltunk Teleki Uramnál ebéden. In Anno 1697. Die 27. Octobris Bécsben az maga szállásán úgy mint Zarnóczi Amre, Diószegi István Uramék; item vették

az boldogságos szüz képét nagy solennitással az ispotály templomban.

Anno 1697. Die 5. Novembris ujtottam meg az Urunk ő Nagysága hintóját ez szerént:

Az hintó kassa megtisztításáért és az sámolyát hogy megborította fizettem florenos numero 10, az kápirónak hogy megaranyozta és az alját megfestette veres és feketesárga festékekkel, az két bakját is hogy megaranyozta, fizettem florenos 14// két hátulsó uj kereket vettem florenos numero 3// és 15 garason, az kovácsnak fizettem hogy megvasazta maga vasával, florenos numero 13// azaz tizenhárom forintban — adtam bé négy forintban az két viselés kereket és pénzt adtam flo. 9. melléje, item a szígyártónak 4 hintó alá való csattos hevederért és két hosszú hintó hátulján lévő csattos hevederért, az ki az kastartja és négy hintó kassát tartó szíjért, és az hátulsó bakkon aláfüggő felhágó dészkán lévő négy szíjért, és az hintó elején lévő kurta csattos hevederért fizettem ffor. numero 9. item vettem két pokrócz hevedert 16 garason.

Die 8-ik 9-bris bocsátottam el Gyurka nevü kocsisát Urunk ő Nagyságának 9. Novembris fogadtam már egy Ádám nevü német kocsist. fizetek neki hétre harmadfél forintot.

(Mellék napló.) (Die 9. 9-bris 1697. Adtam Ádám kezében egy vakarót, két kefé, két lánczos kötőféket, két lóra való pokróczot két hevederrel együtt, két lóra való veres liberiát és egy veres liberiát a kocsis számára valót, ezek viseltesek voltak, adtam azután ki két lóra való rojtos uj liberiát az kocsis alá való liberiával együtt.)

Die 14 9-bris jó reggel adtam Tordai István bátyám Uramnak egy karaja karmazin selymet és egy levél skofumot, hogy vigye meg az öcsémnek Somlyóra, item azon éjjel viradólag láttam olyan álmot, hogy az peccétes gyűrűmet ketté szakasztottak volt, akarván egy tályogos lovat vele orvosolni, roszra nem akarom magyarázni: Hiszek egy Istenben mindenható Atyában.

Die 19. 9-bris érkeztek be gubernator Uram és Bethlen Miklós és Apor István Uramék ő Nagyságok Bécsben, szállott Gubernator Uram ő Nagysága az három fejsze nevü vendégfogadóban.

Die 23. Novembris volt audientiája az Gubernator Uramnak ő Nagyságának az Urunkkal ő Nagyságával 4—5 óra között ő felségénél Bécsben. — Voltanak Urunknál ebéden Baranyai Uram az Fejérvári pater, és Oklócányi Mihály és Szakmári István szegedi kapitány.

Anno 1697. Die 24. 9-bris. Eodem die volt Urunk Cardinalis Uramnál, eodem die láttatá meg Urunk ő Nagysága M. Gubernator Uramat ő Nagyságát.

Die 25. volt Urunk ő Nagysága ebéden Staromberg Uramnál, eodem die volt az Urnak Gubernator Uramnak audientiája az császárné ő felségénél, 25 volt Urunk Martinicz Uramnál estve 8—9 óra között.

26. Mentenek az Urak az császár ő felsége vadászatja nézésére jó reggel. Die 26. volt Urunknál ő Nagyságánál Filepus Littistány fejedelem.

27. volt Urunk Pater Volfnál az domus professában, eodem die volt Urunk Teleki Uramnál, eodem die volt Urunk az comedían az Archidux palotájában.

(Idegen kézírása). 28. praesentis volt Urunk ő Nagysága az több Urakkal együtt ő fölsége palotáján, az midőn az Archiduxnak nagy pompával aureum velus adtak volna.

29. volt Urunk ő Nagysága méltóságos magyarországi Palatinusnál ő Herczegségénél, Eugenius fejedelemnél, Dietrichstainnál és Schworczemburg Herczegnél. Eodem die volt Urunknál ő Nagyságánál erdélyi Gubernator Uram ő Nagysága estve hét és nyolcz óra között.) (Eddig idegen kézírás.)

30. volt Urunk ő Nagysága Vodemont fejedelemnél, eodem die volt Urunknál Kommercezi Herczeg ő Herczegsége 11—12 óra között, az Gabriáni házánál lévén Urunk szálláson.

Die 2-da 10-bris érkezett Dósa és hozván meg az szegény idvezült Ur Bethlen Gergely Uram ő Kegyelme halálát, Keresztúri János és Tordai Gábor Uramék halálát, eodem die volt Urunk Vodemont, Rabutinné és Gubernator Uram és Martiniczné asszonyom ő Nagyságoknál ebéd előtt.

Die 5. X-bris volt Urunk ő Nagysága kin vadászni ő felségével Clarjton, Najburgon felé vaddisznókra, és adta az császár ő fel-

sége az maga paripáját Urunk ő Nagysága alá, az nap verettek 16 vaddisznót.

Die 8. X-bris reggel 10—11 óra között tanálkoztam Szathmári Urammal az császár utcájában, eodem die volt az Ur Teleki Uram Diószegi Urammal ebéd után 3—4 óra között Urunknál ő Nagyságánál, és volt igen jó kedve ő Kegyelemőknek, eodem die volt Urunk Schalvinionnál.

Die 10. X-bris volt Apor István Uram ő Nagysága Urunknál ő Nagyságánál, item 16. X-bris volt Urunk Detristány fejedelemnél az ő felsége Hopmesterénél, eodem die volt Urunk Apor István Uramnál Szödemeter dézmája iránt Teleki Urammal együtt.

Die 17. X-bris volt Urunk ő Nagysága és Gubernator Uram, Apor István és Bethlen Miklós Uramék ő Nagyságok az domus professaban lévő Jesuvitáknál úgy mint pater Baranyai, pater Hevenyesi Uraméknál ebéden és Zenneji Uramnál ő Nagyságánál.

Die 17. Decembris viradórag három négy óra között kedd nap holt meg az felséges császár ő felsége nénje, az lengyel királyné, az ki is volt azután az Loteringusné.

Die 19. X-bris csötörtök nap 7—8 óra között temették el az özvögy királynét az kapuczinusok templomában nagy solennitással.

Die 20. X-bris érkezett Bethlen László Uram és Szoboszlai Uram ő Kegyelemek Bécsben, eodem die voltunk Bethlen Miklós Uramnál ében ketten Gulácsi Urammal.

Die 22. X-bris volt Urunk ő Nagysága és Gubernator Uram ő Nagysága az Urakkal együtt az Velencei követnél ebéden.

(Folytatása következik.)

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS JELENTÉSEI

II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához.

Közli: Szilágyi Sándor.

1659. Decemb. 1.

XXII.

Alázatos szolgálatunkat ajánljuk nagyságodnak mint kegyelmes urunknak.

Isten minden üdvösséges áldásával látogassa meg nagyságodat szüüből kívánjuk.

Kegyelmes urunk, im itt immár a gyűlésnek vége felé volnánk, ha a sok egyenletlenségnek és gyűlölséges kérdéseknek végét érhetnők, e héten talám el is mehetnénk, csak az jesuiták felől condált articulust ne kötnék nyakunkra azok, kik kedveskedni akarván azon szerzetnek, sub nomine administrandae justitiae, teljes tehetségekkel interponálni akarják őket országunk egynehány rendbeli végezése ellen, kinek az egész evangelikus status inhaereálván, egynehány izben az ország előtt és az urak előtt is solenniter protestált és contradikált, még az catholicusok közül is némelyek egyetértnek velünk; ez iránt ők sem consentiálnak az jesuiták állapotjának; ezen dolgot representáltuk ő felségének és a titok tanácsnak is, religiónk megbántódásiról is kívánván satisfactiót, három izben supplicáltunk ő felségének, de még sincs resolutiónk, nemhogy valami satisfactiónk volna. Azonban az két vármegye állapotjáról sem levén feledékenek, ő felségének minemő instantiát tettünk vala, úgy hiszszük eddig nagyságod kezénél lehet, várván Radolt urammal végzés szerint való assecuratoriát, mind peniglen hogy az diploma confirmáltassék nagyságod kívánsága szerint, mind azoknak jó kimenetelére, midőn várakoznánk, sok busulásink és szorongatásink között tegnap délelőtt 11 órakor érkezik az nagyságod 11. novembris nekünk Szászvárosról irt levele, kit nem kevés álmélkodással olvastuk; Gonzaga uram írása, minden kérdés és kétség nélkül elhiheti immár nagyságod mire intendáljon, azok az emberek nem hasznára, hanem romlására igyekeznek nagyságodnak, ha szintén az két vármegyét kibocsátja is kezéből, de avval magának minden bizonynyal semmi hasznót és refugiumot nem szerez, hanem inkább nagy akadályt, veszedelmet, kitől Isten szent fiáért oltalmazza nagyságodat; ha szerencsétlenül esik dolga és török miatt következnek Erdélyből kibontakozása, azonnal az a két vármegye nem segítségére avagy oltalmára, hanem inkább ártalmára lenne nagyságodnak, az mint világosan kiteszik Gonzaga leveléből, hogy compeścálni akarják nagyságodat és minden magyarországi szolgálót és hiveit szolgálatjátul avocálni, mihentest roszul leszen dolga nagysá-

godnak s a két vármegyét kezekhez veheték. Ha peniglen nagyságod a törökkel megbékél is, oda levén engedve a két vármegye, soha arról nagyságod ne gondolkodjék, hogy szép szóval visszaadják, ugysis azokat fegyverrel kellene visszavenni nagyságodnak; a mint sokszor megirtuk, ide semmit ne bizzék, az két vármegyét tartsa kezénél, ha eddig ki nem bocsátotta volna, mert már mind egyet teszen, a színyes jó akarát és a nyilván való harag; ugy tetszik fontos ratiói is lehetnek nagyságodnak, hogy sem az Radolttal való végezés nem roboráltatott, az diploma sem confirmáltatott, nagyságod már Isten kegyelméből erdélyi fejedelem, de a ki legnagyobb, nagyságodnak igen meg kell gondolni és fontolni, dolgainak mely nagy csorbája leszen, sőt életét is sokkal jobban feltse bárha ilyen könnyen el leszen az két vármegye nélkül, a mint ezen dolgot jó eleve nagy emberek intimálásából értésére adtuk vala nagyságodnak. Mi a nagyságod parancsolatja szerint, Gonzaga levelét publicálni fogjuk mindenütt, valahol leszen illendő. Dániel uramnak még sem adtak választ, eddig csak szóval tartottak minket is, sok sollicitálásunknak igen kevés avagy semmi hasznát nem érezvén. Nem sokára újabb dolgok érkezvén, kiváltképen a gyűlés mihentest véghez megyen, kit is csak a jesuiták állapotja tartóztat, oly reménségben vagyunk, talán csak e héten is megindulhatunk és akkor is nagyságodat mindenekről alázatosan tudósítani el nem mulatjuk. Mivel penig az lipthói utra megyünk vissza az merre jöttünk, nagyságod hagyja meg postáinak, reánk vigyázzanak, valamiképen mellőlünk el ne menjenek. Kivánván azonban tiszta szüből, hogy a felséges Isten a mint eddig, ugy ezután is az ő atyai jóvoltát, gondviselését terjeszsze nagyságodra nagy bőséggel és ennyi veszedelmes állapotok után sok számu örvendetes esztendőekkel, boldog országlással áldja és koronázza nagyságodat fejedelmi házával együtt. Posonii die 1. Decembris 1659.

Nagyságodnak alázatos hivei és szolgálói

BARNA GYÖRGY mp.
ZÁRÁNI ANDRÁS mp.
MEDNIÁNSZKY JÓNÁS mp.
DALMADY ISTVÁN mp.

Külczim: Celsissimo principi ac domino domino Georgio Rakóczy Dei gratia Transylvaniae principi, regni Hungariae domino et sicularum comiti etc. domino domino nostro clementissimo.

Cito, cito, citissimo noctes atque dies.
(Am. k. kamarai levéltárban levő eredetiről, mely a Dalmany István írása.)

CONSULTATIO RADNOTIENSIS.

Deliberationes Illustris Deputationis in consultatione Radnotiensi pro die 17 Junii 1690 indicta conscriptae.

(Folytatás.)

Azon buzának poena alatt való letételéről.

Mivel pedig az vármegyéken levő szegénység ily szoros időben semmiképpen az kapuszám után felvetett buzának szerit nem teheti, tetszett: az Dominus terrestrisek, minden magok kapu számiért és ravatalokért tegyék le, az mi rejáok esik, s administráltassák fogyasztás nélkül, azomban tudósítsuk felöle azon vármegyebeli főbirákok, sőt jövődöbéli számadásokra nézve az adminisztrált buzáról való quietantiákat is küldjék kezekhez, eltávoztassák mindazáltal, részéről fogyasztás semmi ne essék; mert különben ha ki maga jószágáról, mivel tartoznék be nem szolgáltatja; (ha ki többet találna pedig adminisztráltatni, az restantiából refundáltatik bizonyoson) tehát az maga kapu számi vagy ravatali száma szerént elmaradó buzáért egy egy jobbágyát elfoglaltathassák az főbirák vigore praesentis deliberationis és másnak adhassák birni az ide alább következő deliberatio szerént. Az universitas pedig item városok és egyéb adózó rendek magok részéről viseljenek hűséges gondot és magok bizonyos atyjokfiai által adminisztráltassák, mert különben kik részéről fogyasztás vagy késedelem tapasztaltatik, szomorú executio által leendő orvoslását fogják megtapasztalni.

Ezen buzának administratoriról és az negligensek poenájáról.

Ezen kapuszám után felvetett buzának kévántató administratori, az vármegyéken

mindenütt főbíró atyánkfiai legyenek, lévén ő Kegyelme mellett az szolgabírák is kívántató assistentiával, úgy hogy az vármegyék kapuzámira esendő buzát ad 10 Julij mensis affuturi mindenünnen Fejérvárra szállítani el ne mulassák, értésére adván kinek kinek az Dominus terrestrisek között ez dolgot, és sollicitálván elszállíttatását is; alioquin ha kik az Dominus terrestrisek között posthabéálnák, egy egy köből vagy egy egy ravatalról tartozó buzának nem administrálásáért egy egy jobbágyát foglaltassa el főbíró atyánkfia akárkinek indifferenter vigore praesentis deliberationis; és megkináltatván vele az kiket illik, vagy azoknak, vagy ha azok nem veszik, akárkinek is adják oda, s bírassa intra anniversarium pacifice, expleto vero termino anniversario megadván az olyan jobbágyot remittálni az kinek illik mox et de facto sub poena articulari. Az universitás és több várasok, s adózó rendek részéről pedig fő tiszt atyánkfiai prospiciáljanak hasonló poena alatt.

Az fiscalis jószágokra esett ezen contributiojáról.

Jóllehet az fiscalis jószág igen megfoghatkozott ugyan, mindazáltal mégis mások terhével nem immunitáltathatik, tetszett azért, hogy az fiscalis udvarbírák között ki ki maga inspectioja alatt lévő jószágra esett buzát szerezzze meg s administráltassa, Isten pedig aratást behozván szedjék fel rajtok és fordítsák oda, az honnan most szerzeni kéleltetnek; meglássák mindazáltal, hogy semmi hasznot vagy interest ennek alkalmatosságával ne szerezzenek s ne vegyenek az szegénységen.

In Generali Illustris Deputationis congregatione in castrum Radnoth, pro die 17 mensis et anni praesentis indicta et celebrata.

Az Ur fő generalis Teleki Mihály Uram ő Kegyelme némely difficultásiról

Decernáltatott.

Az Ur fő generalis Uram proponálván előttünk, minemü. nehézségekben forgana ő Kegyelme az felséges bécsi udvarban némely nyughatatlan elméjü s más emlékezeti sérelmével becsület vadászó emberek helytelen

informatioi s delatioi miatt; kíváná tőlünk, akarjuk-é ő Kegyelme az mi unionk szerint agnoscalni, s az ő Kegyelme existimatioja sérelmét fájlalni s orvoslani, vagy nem: azonban mivel ő Kegyelme egyebek között oly dolgokkal is deferáltatott, hogy az ország adóját csak ő Kegyelme egyedül vetné fel az ország között és annak nagy részét ő Kegyelme percipiálván maga ususára fordítaná s másoknak is abból kedveskednék, mely iránt is vagy okozók mi is ő Kegyelme az azon ő Kegyelme ellen való delatiókat bizonyítanók, az dolog úgy lévén, vagy ha azon informatiók igazak nem volnának, testificálnánk róla az ő Kegyelme existimatiojának sálválására és az hamis delatiók megezáfoltatásokra. Mi azért ezen materiáról communicatis consilijis szorgalmatosan discurlván ex unanimi consensu et animo deliberato magunkot ez szerint declaráltuk: Mi az Urat fő generalis Uramot ő Kegyelme mint ez hazának igaz tekintetes és érdemes első tagját, az mi unionk szerint magunk vérünknek s tagunknak esmérjük, tartjuk, s ez után is tartani akarjuk és mind az ő Kegyelme személyét s mind pedig teljes existimatioját és minden javát minden tehetségünk szerint költségünket s fáradságunkat is nem szánván, mindenkor és mindenütt kívántató módon observálni s oltalmazni készek vagyunk és leszünk (más becsületes atyánkfiai iránt is az unio szerint ezen kötelességünket esmervén és tartván,) az mi pedig az ő Kegyelme ellen való delatiókat illeti, mi azokat per praesentes simpliciter refutáljuk és hamisaknak lenni pronuncióljuk, az ő Kegyelme existimatiojának dicsíretes emlékezetire, az ő Kegyelme delatorinak pedig gyalázatos megezáfoltatásokra; mert ő Kegyelme mi közöttünk csak magánosan adót soha fel nem vetett, sőt az mi országunk adaja sem kezében, sem teljes dispositioja alatt soha nem forgott. Melyről való ily deliberationkat communi voto et unanimi consensu most magunk subscriptionk és szokott pecsétünk alatt adtuk ki, de Isten ország közönséges gyűlését engedvén érnünk, az nemes ország előtt is recognoscálni készek leszünk, hogy az egész ország consensusából az mi három nationalis pecséttekkel is ezen testimonialisunk megerősíttes-

sék. Datum in generali nostra cogregatione in Castro Radnoth, die 30 Junij 1690.

Vármegyékre szóló commissiónak párja.

Ajánljuk Kegyelmeteknek szolgál-
latunkat.

Ez mostani consultationak alkalmatos-
ságával proponáltatván, az méltóságos Haiz-
ler general ö Nagysága ötezer kis köből bu-
zát kíván az ö Felsege hadai szükségére,
melyről minthogy különben nem is lehetett,
minemü rendelést tettünk, Kegyelmeteknek
itilő mester atyánkfia subscriptioja alatt ki-
küldöttünk. Kegyelmetek azért voltaképpen
megértvén az dolgot, az kikkel lehet commu-
nicálja és késedelem nélkül tegyen dispositiot
felöle, azután főbiró atyánkfiain prospiciálja-
nak róla, azon deliberatioban specificalt mód
szerént és poena alatt. Ajánljuk Isten oltal-
mában Kegyelmeteket. Radnoth, die 29 Junij
Anno 1690.

Kegyelmeteknek

jó akaró atyjafiai:

Az tanács, uri és deputatus fő
rendek közönségesen.

*Székekre és városokra szóló commis-
sionak párja.*

Ajánljuk Kegyelmeteknek szol-
gálatunkat.

Ez mostani consultationak alkalmatos-
ságával proponáltatván, az méltóságos Haiz-
ler generál ö Nagysága ötezer kis köből bu-
zát kíván az ö Felsege hadai szükségére,
melyről minthogy különben nem is lehetett,
minemü rendelést tettünk, Kegyelmeteknek
itilő mester atyánkfia subscriptioja alatt ki-
küldöttük. Kegyelmetek azért voltaképpen
megértvén az dolgot, az kikkel illik commu-
nicáljon, és késedelem nélkül tegyen dispo-
sitiot felöle, és azután bizonyos atyjokfiain
által prospiciáljon róla azon deliberatioban
specificalt mód szerént és poena alatt. Ajánl-
juk Isten oltalmába Kegyelmeteket. Radnoth
die 29 Junij 1690.

Kegyelmetek jó akaró atyjafiai

Az tanács, uri és deputatus
fő rendek közönségesen.

*Az generalis ö Nagysága kívánsága
szerént hadak rendeltetnek.*

Az méltóságos Haizler generál ö Nagy-
sága az fennforgó szükséges állapotokhoz
képest numero 2000 lovasokat kívánván, de-
cernáltuk:

Az somlyai, kolosvári magyar és német
lovasok hivattassanak be tisztekkel együtt.

Item, az udvari mezei hadak készületi
felől menjen parancsolat.

Ennek felette Udvarhely székről három
és Maros székről is három zászlóalja sere-
gek készüljenek, várván fő generalis Uram
továbbról való dispositioját.

*Ezen hadnak előttejáróiról és
azok költségéről.*

Ezen had fő előtte járójának Gyulafi
László Uram rendeltetett, ö Kegyelmének
minden hónapra generalis perceptor atyánk-
fia által négy négyszáz forint adatik; az ö
Kegyelme segítségére pedig Toroczkai Mi-
hály Uram rendeltetett, adatván ö Kegyel-
mének minden hónapra két kétszáz forintot.

*Az restantiák felszedésére kibo-
csáttató exequutorokról.*

Bőséges végezésink lévén az restantiák
exigáltatása felől, most is mindazokat affir-
máljuk és mind mostani fő commissarius,
mind pedig ez idei exactor atyánkfiain azon
restantiák szoros exequutiojáról authoráljuk.

Okolicsáni megbántódásáról.

Okolicsáni Pál atyánkfia ország szol-
gálatjában lévén foglalatoss, Hari Kapronczai
István ráment és feleségét szidta, és külön-
ben is sok insolentiákat követett el rajta;
mely dolog hogy megorvosoltassék, és mások
is ennek példájával ezféle alkalmatlankodás-
tól eltilódjanak, tetszett, az Ur fő generalis
Uram ö Kegyelme admoneáltassa mindkét
feleket és ad certum terminum ipsis prae-
figendum compareálván igazítsa el ö Kegyelme,
más böcsületes embereket is adhibeálván
köztök, az dolognak mi volta szerént végképpen.

Finita congregatio 1 Julii 1690.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

DEÉS VÁROS LEVÉLTÁRA.

Közli: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
326	Országgyűlésre hívó fejedelmi levél Déés városá- hoz intézve.	Alba Julia	1610. September 9.
327	Fenntebbi tartalommal ugyanegy.	Cibinii	1610. Deczemb.11
328	Báthori Gábor fejedelem levele, melylyel a Déési só- kereskedő társaságnak Báthori Zsigmond által meguji- tott, Basta György parancsára a káptalan által átírt, és Rákóczi Zsigmond által megtoldott szabályait, meg- erősíti. — (1591. Jul. 1., — 1603. Jan. 21., — és 1607. Jul. 31.)	Coloswar	1612. Február 6.
329	Báthori Gábor fejedelem parancsa, hogy a Déési kastélynak újabb részében megnemesített háznak lénni nem szabad, s kik ez erősségnek hasznát veszik, ter- heit is viselni tartoznak.	Cibinii	1612. September 29.
330	Báthori Gábor fejedelem parancsa, hogy Déés vá- rosa élelmezést, szállást és fuvart csak a salvus con- ductussal ellátottnak, s ennek is csak maga illendő mód- jával köteles adni.	Cibinii	1612. September 30.
331	Báthori Gábor fejedelem parancsa, hogy a Déésiek ezentul adójukat nem a megyének, hanem kapuzám szerint maguk között kivette s felgyűjtve, egyenesen a fejedelmi pénztárba fizessék.	Cibinii	1613. Május 11.
332	Déés városa részére vallató parancslevél.	Coloswar feria 2-a p. f. corporis Christi	1613. Junius 17.
333	Déés városa részére vallató parancslevél.	Colosuar	1615. October 10.
334	Szécsi Katalin Praepostvári Zsigmondné levele Déés városához, melyben értesíteni kívánja a várost, hogy noha ő szökött jobbágyát, Kocsis Jánost Bánya mellett Dobraiczán tartózkodót elfogathatná, de az itélethez tartván magát, ezt a várostól kívánja megtétetni, külö- mben az executiot a városra kihozza.	Ex arce Cheh	1616. Február 24.
335	Szécsi Katalin Praepostvári Zsigmondné által, Szilágy-Csehről Déésre szökött jobbágya Kocsis János	Dees	1616. Septemb.10

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
	ki nem adásáért Déés városára kivitt executionak visszaveréséről hivatalos bizonyítvány.		
	*		
336	Szász Zsombori Bakos István kötlevele, mely mellett magát jobbágyul örökre lekötötte itteni birtokos, de Némában lakozott Némái Jánosnak, ki őt némai Vajda Jánostól örök áron vette meg.	Zaz Sombor circa festum nativ. Domini.	1616. Deczember 25. tájt
	*		
337	Déés városa részére vallató parancslevél.	Megijesfalva die dominica oculi	1616. Mártius 6.
	*		
338	Bethlen Gábor fejedelem parancsa a Déési tanácshoz, hogy Déésre telepedett Kovácsi Jánost Praepostvári Zsigmondné által elvitetni ne engedje.	Alba Julia	1617. Május 19.
	*		
339	Déés városa részére vallató parancs.	Albae Juliae	1618. Ápril 18.
	*		
340	Maros-Vásárhely városa bizonyítványa, mely szerint Déés városa megvette Buda Zsuzsánnának Déési vargautczabeli telkét hozzá tartozóival együtt 275 m. forinton.	Marosvasarhely	1618. Julius 1.
	*		
341	Déés városa részére vallató parancslevél.	Megyesfalva feria 6-a pr. p. Dominica Reminiscere	1619. Február 29.
	*		
342	Bethlen Gábor fejedelem kiváltságos levele, melylyel Báthori Gábornak a Déési nemeseket és sóvágókat illető hasonló levelét megerősíti. — (1613. Május 1.)	Albae Juliae	1619. August. 2.
	*		
343	Kobzó parancs a K. fiscus részére Déési Szombat helyi Márton javai elfoglalása iránt, ki a fejedelmi tárba kénese árával adós maradott.	Coloswar	1621. Junius 13.
	*		
344	Déés városa részére vallató parancslevél.	Claudiopoli	1621. Novemb.30.
	*		
345	Déési főbíró Füzesi János részére tétetett esketés Pocz István ellen, a bírónak és tanácsnak lehamislelkűzése tárgyában.	Dees	1621. Deczember 16.
	*		
346	Déés városának Fejér Gáspár B. Szolnoki alispán irányában azon okból ellenmondása és sérelmének per utjairai fennhagyása, mivel ez a város kebelében törvényes végrehajtást vitt véghez.	Des	1621. Deczember 17.
	*		
347	Bethlen István fő kormányzó parancsa, hogy Déés város és az ottani halászok küldöttei, a köztök fennforgó ügy elintézhete végett együtt jelenjenek meg, de a révre is ügyeljenek.	Albae Juliae	1622. Február 14.
	*		

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
348	Bethlen Gábor fejedelem parancsa, hogy a Déési halászkok nyert szabadalmaikhoz képest minden közterhektől mentesíttessenek. *	Riuulj dominarum	1623. Január 31.
349	Jobbágy-felkérő paranslevél Vesselényi Anna Csáki Istváné részére, Egeresi, de Déésre telepedett Fazakas máskép Menyhárt Bálint iránt, Déés városa ellen. *	Coloswar feria 2-a pr. p. 1-am dominic.trinitatis.	1623. Junius 19.
350	Csáki Istvánné Vesselényi Annának Egeresről Déésre szökött Menyhárt Fazakas Bálint nevű jobbágya iránti esketése. *	Almas	1623. Julius 6.
351	Gróf Bethlen István kormányzó nyílt rendelete a Déési halászkokhoz, hogy ha a fejedelem által nincsenek mentesítve, a városi közterheket hordozni tartozzanak. *	Castrum Kaplion	1623.
352	Gróf Bethlen István kormányzó rendelete a kővári felügyelőhöz, hogy a Sósmezeiket postaló tartásra szorítsa, s ne engedje, hogy a Déésiek lovait erővel használják. *	Szigetth	1624. Február 11.
353	Szécsi Katalin Praepostvári Zsigmondné részére, Kozma Mihály, Varga István, Kocsis András, arдай Balog Kovács János és Udvarhelyi Keresztes András nevű és Déésre szökött jobbágyainak törvényes felkérítésökröli hivatalos bizonyítvány. *	Dees	1624. Majus 31.
354	Déési arдай Kovács János részére, kit Praepostváriné, szökött jobbágyakint felkért, Mihály vajda bejötté előtti időbeni kovácslegénykedéséről esketés. *	Colosuar	1624. Junius 13.
355	Haller György hadvezér mentesítő levele Csatáni Kynde János és Rézmives Lázár részére, a katona szállásolásra nézve. *	Curia Kaplian	1625. Julius 18.
356	Bethlen Gábor fejedelem nyílt parancsa Déési kamaraispán Vághó Györgyhöz, hogy a sóvágókat a városbíróval egyetértőleg válassza, és szent Péter napokon posztózza őket. *	Bistricii	1627. Február 10.
357	Perujító-parancs Déési Szabó, máskép Varsányi János megnyeretett alperes részére Szakács Zsófia Kis Lőrinczné irányában, nyelveskedés miatt indított perben. (Folytatása következik).	Coloswar feria 3-a pr. p. f. visitationis b. Mariae virg.	1627. Julius 6.

WESSELÉNYI FERENCZ

Leveles Tárcazájából.

Közli

Szilágyi Sándor.

1657. Dec. 22.

XXX.

Tekintetes, Nagyságos és Méltóságos
erdélyi fejedelemszöny.

Szolgálók Nagyságodnak.

Ez hónap tizenegyedik napján Ujhely-
ből írott Nagyságod méltóságos levelét, teg-
nap napon jámbor főember szolgálja Nagy-
ságodnak, énnékem megadá, s szóval való
ízenetét referálá, kire én is azon szolgálja
által adván választ Nagyságodnak, kérem en-
gedelmesen Nagyságodat, nevemmel mondan-
dó szavainak adjon hitelt. Ezek után isten
sokáig éltesse Nagyságodat jó egészségben.
Datum Királyfalván 22. Decembris 1657.

Nagyságodnak

engedelmes szolgálja

Gf. H. WESSELÉNYI FERENCZ S.K.

Külczim: Celsissimae Principissae Do-
minae Susannae Lorantffy, Transylvaniae Prin-
cipissae Senior, partium regni Hungariae
Dominae, ac Siculorum Comitissae etc. Domi-
nae observandissimae. (P.H.)

(Eredetije a m. kir. kamarai levéltárban.)

1658. Jul. 3.

XXXI.

Méltóságos, Tekintetes és Nagyságos
Erdélyi Fejedelem!

Mind ennyi hallgató silentiumomban is
semmiben bontó, hanem mindenben előmoz-
dító szolgálja kegyelmednek, noha beteges s
még most is fél kezemmel nem igen bíró,
de már isten jóvoltából, igen szép és számos
hazánk szolgálatjára bejött német táborában
ő felségének, köztek való lételemről akarám
kegyelmedet ez levelem által tudósítani; vá-
rok istentől kegyelmes uram parancsolatjától,
mely felé hagyja indulásomat; régen kívántam
hazám, Magyarországom s kereszténységem
oltalma mellett, tisztességesen kionthassam

poshadt véretem, s léphessek jó hirem ha-
gyásával készített koporsómban: Várom azért
kegyelmed jó parancsolatit kegyelmes kirá-
lyom megegyezendő akaratjával. Magam pedig
hogy nem írhattam, bocsánatot várok, nem
nemakarás, hanem kénytelenség oka. Mosta-
nában összegyölt vármegyék követjeinek re-
ám bizott fiaim ételéről tanácskozom, és
holnapután meg közikben megyek. Kivánok
istentől kegyelmed felől minden örvendetes
hirt hallanom; maradván nem szóval, hanem
ipso effectu

Kegyelmednek

Érsekujvárbán 3. Julii Anno 1658.

köteles szolgálja sógora

G. H. WESSELÉNYI FERENCZ m. p.

Külczim: Celsissimo Principi Domino
Georgio Rákóczy, Principi Transylvaniae, Par-
tium Regni Hungariae Domino et Siculorum
Comiti etc. Domino et Affini colendissimo.

(Eredetije a magy. kir. kam. levéltárban.)

1658. jul. 9.

XXXII.

Palatinus uram ő nagysága levele.

Akarám kegyelmednek, édes uram apám,
értésére adnom, hogy az armada mához egy
hétre megindulván, Bajnócznál száll meg és
ha isten nem könyerül rajtunk, szintén Kassa
felé is el fog menni s adja isten, ezt még
gyermekeinknek gyermeki is meg ne siras-
sák; mivel, úgy látom, ezen ifju királyunk-
kal az török császár szakállában belé ka-
patnak s valaki adta azt tanácsul ő felsé-
gének, én bizony nem javallom s eléggé ag-
gódok s búsulok és törödöm, annyi alkal-
matlanságát látván hazánknak; ki miatt
egészségem is nem olyan, mint Posonban
volt. Én megirtam ő felségének, valamedig
ő felsége magyar hadat nem fogadtat, lehe-
tetlen, hogy az armada közébe mennék;
mely iránt isten tovább mit ad, tempus do-
cebit és tudósítom azonnal feléle kegyelme-
det. Datum Püspöki 9. Julii A. 1658.

Mednyánszki írásával, titkos betűkkel.

Ezt palatinus Révai Lászlónak írta, ki
jelentően magát, mely igen kívánja segéteni
nagyságodat, kérem alázatosan nagyságodat,

meg ne értse, hogy én tettem hirre nagyságodnak.

Az előbbi irással:

Eszterházi Sigmund uram levelébül de dato 11. Julii Verebélyről.

Hogy már leveletem bepecsételtem, érkezék gróf Tersacki uram levele, az ki ez elmúlt napokban az török partra ütven Dalmatiában $\frac{m}{2}$ (kéteszer) rácztot szabadított az török igájátul, rabot hatszázat, marhát 22 ezer számúig. Ezek bizonyosak az hírek, kiért az pápa az grófnak marchionatusságot adott, de nomine; az velenczések is igen remunerálták ezeket az emberségeket; két ember elvesztésével vitte végben ezeket.

(Egykoru másolat a magy. kir. kam. levéltárban.)

DÖBRENTAI LEVELES TÁRCZÁJÁBÓL.

III.

Budán, Novemb. 13-dikán 1825.

Szünetlen azon tárgyak, eszközök forognak eszemben, mellyek nemzetiségünket elértemhetnék és így Te is mindég előttem jársz képzeletben Lelkem Barátom. Fáj, hogy most Veled nem lehetek, egy órányi beszéd többet tesz árkusokra menő levélnél, azonban csak ezen segédhez folyamodom s közlöm gondolatimat, az elmaradtakat, mert November 10-diki leveletem éjfélt után irtam s a sietség és álom elfelejteték abba tennem, hogy:

1. Az Akadémia ügyelne a Pesten felállítandó magyar Játékszinre is, mellyet nem a Gr. Széchényi s mások summájának kell eszközölni, hanem arra az egész nemességet fizetővé illik teüni, úgy t. i. hogy a Királynénak adandó honorariumnak forintjaihoz kapcsolassék a megkívántató summa. Fejérvármegyei V. fiscalis Pap Gábornak meghagytam, hogy azon véleményt, mellyet tölem Fejérvármegye követeinek instructiójához kapcsoló, közölje Veled, de úgy látom nem tevő, méltóztatnál azt elkérni tehát tőle s circuláltasd. Abban én 200,000 forint pengő pénzt projectálok, de nem tettem belé a kulcsot, melly azon summát kikerítse, hanem Gömörvármegyei követ Cons. és Vice Ispány Márjássyval eszélgetvén, azt mondá, hogy azon pénzt a

királynéi honorarium mellé lehetne kapcsolni. Csak azt emliteném ahhoz még, hogy ha Akadémia lesz, nincs szükség az általam említett biztosságra, melly a Játékszinre ügyelne, hanem azt az Akadémia egyik kötelességévé kellene tenni. — Pap Gáborral én oda fenn úgy egyeztem, hogy azon planum jönne ki nyomtatásban, de elébb iránta V. Marichal szólana, mivel Fejérvármegye nevében van irva, s nem kapom válaszáat. Ha helyben hagyód azt a planumot, szólj az iránt Marichal, s hadd-circulálhatna az az irás az országgyűlésén nyomtatásban.

2. Hideg és indifferens, de annál fogva semmit nagyot nem tevő emberek előtt kicsinységnek látszik az, hogy városainkban az utszák nevei magyarul nincsenek feltéve, Pestet, Esztergomot kivéve. De a ki felfogja, honnan ered ez elaljasodott nemzetiségünk, egyik következtését tekinti benne s felszólal, hogy a többi nagyobb s fontosabbak mellett, mellyek ujjá szülnek bennünket, e kisebb vonás se maradjon el. Mert nem kell-e pirulva feltekintnünk, midőn most Buda várában, egykori nagy királyaink helyén, Posonyban az országgyűlésének mostan is városában, Kassán, a hol régen a város protocolumai a deákos időben is magyarul voltak irva, csak annyi jelét, következtését se látja a német lakosok magyar gondolkodásának. Jó hozzánk a külföldi, s koránt se veheti észre, hogy Wolfsthalon innen már magyar királyság nemzetének földjére lépett volna, Budára érkezik, kellő közepébe az országnak s deáku csevegőket, magyarul nem is tudó németmagyar polgárokat lát s külső jelét se annak, hogy fennállunk. Elmondja osztán az angollal: Vidi Regiam sine Rege, urbem hungaram sine hungaro. S mikor Pestre megy és ott a toronyból németül hallja lekiáltatni fertályonként: Gelobt sey Jesus Christus, azt kérdi, a mit tölem egy kérdett a mult nyáron: Ou sont donc les Hongrais dans leues patrie? Nem kicsinység lenne, ezt motioba hozatni, s az említett városok követeire parancsoltatni, hogy Posonyban még most országgyűlés alatt, másutt azután, utszájokra azok magyar neveit is felirassák.

Ujitom barátságos bizodalimat Hozzád Shakespeare kiadhatásának minél elébb

kieszközlése felől, illy köz felmelegedésben semmi compromissió nem jöhet közbe. Ird azt hamar, hogy a 3000. f. VC. Nálad van, s küldöd a hova kell. Stöberrel metszeteném a képeket.

Isten hozzád munkás nemes lelkü Miklósom.

Hú barátod

D. G.

Gr. Dessewffy Józsefet, Vay Abrist, Nagy Pált tisztelem.

INCZÉDI PÁL I. APAFI MIHÁLY FEJEDELEM főkomornijkjának leveles tárczájából.

III.

Inczédi Pálnak alázatos supplicatiója
Nagyságodhoz mint kegyelmes Urához.

Kegyelmes Uram alázatosan jelentem Nagyságodnak mint kegyelmes Uramnak, egy Incze Máthé nevű nemes ember szolgálom van, ki Fejér vármegyében Benedikben egy Füller Anna nevű leánt vett el, melynek házára szállott.

Nagyságodnak mint kegyelmes Uramnak alázatosan könyörgök, azon szolgálomnak méltóztassék azon felesége házat cum exemptione életéig kiválthatatlanul két ág posteritásának és legatariusinak bár csak száz forint inscriptióban megadni cum pertinentiis.

Nagyságod fejedelmi kegyelmességét alázatosan megszolgálom Nagyságodnak.

N. K. V. V.

Kivül Apafi saját kezével: Meglehet sine exemptione.

8 Mai 1682.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

IV.

Inczédi Pálnak Nagyságod alázatos szolgálomának alázatos könyörgése Nagyságodhoz, mint kegyelmes Urához.

Kegyelmes Uram alázatosan jelentem Nagyságodnak mint kegyelmes Uramnak, hogy Nagyságtoknak csaknem méltóságoknak kezdetitől fogva éjjeli nappali szolgálommal, teljes tehetséggel Nagyságtokat szolgálom,

noha megvallom, szolgálom hiba és fogyatkozások nélkül nem volt, úgy az kétszeri táborozásban is Nagyságod körül sok költséggel s magam fogyatkozásával szorgalmatoskodtam; édes hazánktól pedig az hatalmas nemzettől megfosztatván, jövőndő életem tápláltatására semmi oly securitást nem tanáltam; kihez képest az táborban is tanáltam volt meg Nagyságodat valami kis dézma felől, mely alázatos megtanálásomra Nagyságod kegyelmességéből tett oly választ, hogy másból tanáljam meg Nagyságodat. Mostan is annakokáért folyamodom az Nagyságod fejedelmi kegyelmességéhez, könyörögvén alázatosan Nagyságodnak, tekintse Nagyságod igaz és hív régi szolgálommat és jövőndő életem tápláltatására tegyen alkalmatossá, és ha dézmát nem ad Nagyságod, bár csak Fejér vármegyében Benedikben ifju Varga Jánost két ifjacská öcscsivel, Jancsival és Györgygyel, Panyiti Jánost, Oláh Márton Istók öcscsivel, Oláh Bálintot, Bakkos Sigmondot s Vas Gáspárt helyekkel magokat és házokat és lévő, leendő gyermekeket magamnak, feleségemnek és élő gyermekemnek életünkig kiválthatatlanul leendő két ág posteritásunknak, legatariusinknak cum libera dispositione negyven negyven forint kiváltható inscriptióban és cum aestimatione aedificiorum et cum decimis kegyelmesen conferálni.

Kiért Isten is Nagyságod méltóságos fejedelmi székét tegye állandóvá, én is alázatos hűséggel életem fogytaig Nagyságodnak szolgálhassam meg.

N. K. V. V.

Ráírva Apafi saját kezével: Concessum. 31 Octobris 1683.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

V.

Inczédi Pálnak Nagyságodhoz mint kegyelmes Urához alázatos supplicatiója.

Kegyelmes Uram alázatosan jelentem Nagyságodnak kegyelmes Uramnak, édes hazánknak a török kezében való esése után az Nagyságod boldog uralkodása alatt, Isten jóvoltából hol Nagyságod kegyelmességéből, hol pénzem után jutván kevés jószágocskámhoz s lakó helyemhez, némelyekre Nagyságodtól

consensust is szerezvén, némely még pénzen vett is a nélkül lévén, melyekről való leveleimben correctiót kívánván, némelyekről eddig is levelem nem lévén, hogy ezért jövőben bátorkodhassam jobb formában való birásában, ugy feleségem részéről is lévén oly helyek, melyeknek is levelei melioralást kívánának.

Nagyságodnak mint kegyelmes Uramnak alázatosan könyörgök, a kinek új donatioja kívántatik, vagy emptiómra consensus adás, vagy perennualiter, vagy inscriptionaliter, csak ugyan annyiban, a mennyiben most van; vagy különösön vagy egybenvaló irását, a mint rendesebb lesz, irathassam ugy, a mint jobbnak gondolom, méltóztassék kegyelmesen megadni Nagyságod. Fejedelmi kegyelmességét alázatosan megszolgálom mint kegyelmes Uramnak Nagyságodnak.

N. K. V. V.

Kivül Apafi irásával: Fiat. Fogaras 6. Septembris 1686.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

VI. CU Cluj / Central University Library (1662.)

Inczédi Pálnak Nagyságod méltatlan szolgálójának alázatos supplicatioja Nagyságodhoz kegyelmes Urához:

Kegyelmes Uram alázatosan jelentem Nagyságodnak, most 10 Januarii mult huszonnyolcz esztendeje, hogy a Nagyságod boldog emlékezetű atyja s anyja nekem igen jó istenes kegyelmes Uram s asszonyom udvarokban állván, ő Nagyságokat holtokig teljes tehetséggel, azután Nagyságodat is eddig igaz hűséggel igyekeztem szolgálni, az fogyatkozásokat és erőtelenségeket is megvallom bennem, nem is lehetvén szolgálatom a nélkül. Minthogy pedig már előregedtem, de kivált elnehezédtem s betegesedtem, Nagyságodnak, mint boldog emlékezetű jó kegyelmes Uram s asszonyom holtok után való jó kegyelmes Uramnak alázatosan könyörgök, méltóztassék sok hibákkal teljes fogyatkozásomat kegyelmesen megengedni és szolgálai kötelességem alól felszabadítani, és a nálam lévő leveleket is valaki kezemben adni parancsolja, mert bizony nincsen erőm, a sok kárvallásim is elfogyatnák egészségem s tehetségem a tovább való szolgálatra. Isten is

Nagyságodat érette áldja meg, s méltóságos fejedelmi székét erősítse, kiért én is az én Istenem előtt alázatos könyörgésemmel gyakran megjelenni igirem magam.

N. K. V. V.

Hátára irva Apafi kezével: Megtekintvén méltóságos szüléink mellett sok esztendőktől való hűséges jámbor szolgálatját, mostani bajos tisztinek kötelessége alól felszabadítjuk és kibocsátjuk; ugy mindazonáltal, hogy a miben kívánjuk ő Kegyelmeének ez után is szolgálatját, hátra ne vonja ő Kegyelme magát szolgálatjától, mivel hozzánk való hűsége s kötelessége alól fel nem szabadítjuk, megnyugodt elmével lévén ő Kegyelméhez, hogy maga sem kívánja azt. Fogaras, die 7 Martij Anno 1691.

Apafi Mihály m. p.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

HUSSZAN AGA VÁLASZA Apafi Mihály fejedelemhez

Közlő: K. Papp Miklós.

Apafi Mihály fejedelem a török védelmének alatt s segélyével juthatott a fejedelmi székbe. Mehemet Passa sergei előtt visszavonult a Kemény táborra, melyben különben is már nagyon lazult volt a fegyelem s a Kemény iránti ragaszkodás.

Midőn már Apafi biztosan érezte magát a trónon, szerette volna, ha a török véderő, mely megtette a maga kötelességét, visszavonulna, mert a Mehemet táborra minden fegyelem nélkül rabolt s gazdálkodott ott is, hova nem hívták. A sok panaszra elhatározta magában Apafi, hogy a fővezér Ali pasának levelet ír, melyben felkéri a török had visszahívására.

E levélre érkezett laconicus választ közlöm itt az eredeti nyomán, mely gyűjteményemben van Szeredai Aladár ur szivesége folytán.

Mi hatalmas és győzhetetlen császár tengeren túl néminemő részeinek és innen lévő minden fényes hadainak fő gondviselő Szerdárának hatalmas Szeruár Ali Passának

Tihája, Huszan Aga, köszönetünket s minden barátságunkat ajánljuk Kegyelmednek.

(Itt van Huszan Aga pecsétje és török névaláírása.)

Szerdár vezér Ali Passának ő hatalmaságának küldött levelével együtt az Kegyelmed nekünk küldött levelét is megadák, melyet elolvastatván írását megértettük. Az mi annakokáért az Mehemet Passának Erdélyből való kihozását illeti, az vezérnek ő Nagyságának én megjelentettem; de mi azon felette csudálkozunk, Kegyelmed hatalmas császáruk akaratjából Erdély országának fejedelme lévén, ennekelőtte éjjel nappal a segítség beküldése felől szorgalmaztatott bennünket. Mostan immár Isten kegyelméből ellenségén győzödelmet vévén, Kemény János minden hadaival megveretttven semmivé lett mint olyan rosz hatalmas császáruk ellensége; s mostan immár micsoda okossággal kívánhatja Kegyelmed ilyen hamar kihozni Mehemet Passát. Mit vitt Kegyelmed még véghez? Hiszem Kegyelmed levelében is írja, hogy még várak volnának, kik fel nem adatának; addig Mehemet Passa onnet ki nem

jún, valamig az dolog mind véghez nem megyen s az egész ország kezínél nem leszen minden várakkal együtt. Az hatalmas vezér levelében írja Kegyelmednek, ha azok az várak szép szóval meg nem hódolnak, hatalmas császár akaratjából az havasali és módvai hadat felvévén, ez is jó karban akarja Kegyelmedet hagyni az holdlatás dolgában. Mi kérjük Kegyelmedet uri jó akarattal, az hátramaradott summát mennél hamarébb küldje be, az három nemzetségből álló, fényes portára menendő emberek is mennél hamarébb jűjjenek, okos öreg emberek legyenek, az országnak minden szükséges dolgáért könyörögvén hatalmas császáruknak, tudják, oly kegyelmes császár Kegyelmedeket meghallgatja s kívánságában meg nem fogyatkozik, Mi is minden tisztességes dolgokban kedveskedni készek vagyunk. Isten légyen Kegyelmeddel.

Iratott Temesváron 15 Febr. Anno 1662 magyar szám szerint.

P. S. Cselebi jó akarattal köszönti Kegyelmedet. Az mely három erszény pénzért Kegyelmed kezes lött, azt is küldje meg Kegyelmed.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

FÁY ANDRÁS LEVELEI ldősebb Wesselényi Miklóshoz.

Méltóságos Úr!

Érdemem felett való Nagy jó Uram!

Ha arra nem várokoztam volna, hogy az utolsó Resolútióban (a melyeket utolsó levelemmel megküldtem Méltóságodnak) és a só eránt tett Repraesentációkra az Ő Felsege Resolútióji elérkezzenek, és ha materiám lett volna, nem halasztottam volna köteleességem teljesítését ilyen későre. Tegnapelőtt érkezett egy Resolútió a Diaeta siettetése eránt (a melyet levelem mellé fide rekesztek) a só eránt még semmi sem jött; sőt inkább itt feljebb ment a só; mindjárt a Repra-

sentáció felküldése után 10 Rforinton vettem magam mázsáját. Ez a Resolútió elszomoritotta egészen a Statusokat, s látván, hogy a Deputationalis munkák már fel nem vétetődnek, azokat más időre hagyták, és most a hátralévő Gravamenekhez, mellyekből már három rendbelit felküldtek, fogtak. Nem sokára egy repraesentatiót küldenek fel, azt instálván Ő Felségétől, hogy a Diaeta conclusióját ne határozza meg, mivel a Statusok nem tudhatják, mikor végezhetik el a Gravameneket és az Articulusokat, annyival is inkább, hogy a Királyi Resolútiókból bajos az Articulusokat kidolgozni. — A külső dolgokra nézve itt az az újság forog, hogy az Orosz Császár Szerviai fejedelemnek declaratván Napoleontól, Szerviaához Erdélyt is

hozzá akarná ragasztani. De itt nem levén Rumorhaus, könnyű ilyen híreket kohlolni. Beszéli azt is, hogy Zychy a Finanzminister és a volt főcancellarius Pállfy, a kinek helyébe Erdődy lett, Austriai Herczegekké lettek. — Melly alázatos tudósításaim mellett, addig is, míg újjakkal szolgálhatnék, magamat Méltóságod kegyes grátiájába ajánlván, maradok

Pesten 17-ik 9-berben 1807.

Méltóságodnak

alázatos szolgálja

FAY ANDRÁS m. p.

Külczim: Illustrissimo Domino Nicolao L. Baroni Wesselényi de Hadad, S. C. & R. A. Majestatis Camerario & Incltyi Comitatus Közép Szolnok Officii Supremi Comitiss Administratori, Domino mihi gratiosissimo.

per Szolnok

Debretzen

'Sibó.

*

Méltóságos Úr!

Érdemem felett való Nagy Jó Uram!

A Diaetának, a mint Felsőes Urunk Resolútiójában meg volt határozva, 15-ikbe vége lett. Mivel a Király a lakadalmára sietett, 12 órakor éjszaka lett meg a Sanctió, s az ennek alkalmosságával, mondatott Oratiójában arra kérte Ó Felsőes a Statusokat, hogy másszor alkalmasabb követeket küldjenek. Mert a mint már most bizonyos kútfőkből tudjuk, egynehány különbben jeles ifju emberek, mint Nagy Pál, Baloghi, Prinyi s. a. t. nem birván a tüzekkel, sokat szóltak olytat, a mi Ó Felsőesét igen megsértette; és e volt az oka sok kedvetlen Resolútióknak, úgy hogy a Statusok, már a megígért oblatumot is vissza akarták húzni. Ezt némelly Aulicusok úgy sugták be Ó Felsőesének, hogy a magyarok rebellis szándékkal vagynak. Ebben a hiszemben jött le Ó Felsőesé Budára, s legelső kérdése is a volt a Palatinushoz: hogy vagyunk Ócsém, hallom hogy baj van? És ámbár a Palatinus megnyugtatta is Urunkat, mindazáltal megvitettetvén néki, melly szabadon disputálnak a Statusok, elvégezte magában, hogy 15-ikbe véget vessen a Diaetának. Hanem a Rendek az Oblatumról és az ajánlott 12 ezer emberről nem akartak articulusokat csinálni, mivel Ó Felsőesé nekik semmit sem applacidált. Küldött tehát egy

Resolútiót Ó Felsőesé, mellyben megígérte, hogy a sőt feljebb nem viszi a Diaeta hire nélkül, ha csak igen nagy szükség nem kívánja, és hogy a magyar nyelvet elő kívánja mozdítani. Erre a Resolútióra néki fogtak az articulusok kidolgozásához. Alázatosan engedelmet kérek, hogy az articulusokkal még nem szolgálhatok, mert azok csak 22-ikbe jönnek ki, hanem akkor el nem mulatom őket elküldeni. A Király lakadalmára egynehány gazdagabb Gavallérok választattak és deputáltattak. Ezek között van Rhédey, Gróf Illyesházy és a mi csuda Pechy Imre s. a. t. Lónyai és Rhédey igen exosusokká tették magokat az ország előtt, a Diaeta folyásával; megkülömböztették pedig magokat Vay, Péchy, Nagy Pál, Prileszky, Baloghi, Balogh, Prinyi és Szentkirályi. Vége levén a Diaetának, másnap Cirkel volt Ürményinél a Judex Curiaenál, a hol a Palatinus azt declarálta, hogy ha szebben bántak volna a Statusok Ó Felsőesével, többet nyertek volna. A Palatinusnak a Diaeta végivel kétszer kellett intermediatornak lenni az ország és Király között és mindég jól ütött ki a dolog. A Politicus újságok közt legnevezetesebb az, hogy a Rusus Császár azt kíváná, hogy a Tiszáig fekvő része Felső-Magyarországnak Tokajig hajdan Russia rubrához tartozott, tehát van hozzá jussa. Ezen hírek nincs egyéb fundamentoma eddig, hanem hogy a Regementek Lengyelország felé takarodnak. — A Diaeta tehát a maga végével, ez uttal véget vet azon kedves kötelességemnek, hogy Méltóságodnak tovább is újságokkal kedveskedhessem; csupán azon esedezem Méltóságodnak, hogy az azokba becsúszott hibákat nem restségemnek, hanem sokféle avocatióimnak méltóztasson tulajdonítani. Külömben önnön lelkiismeretemet hivom bizonyosággal, hogy azokat a legnagyobb készséggel és tisztelettel kívántam tenni, s igyekeztem meghaladni magamat. Továbbá a midőn Méltóságodnak bennem vetett bizodalmit alázatosan köszönném, s hűséges szolgálomat minden előfordulható alkalmatosságra ajánlanám, maradok

Pesten, 17-ik Dec. 1807.

Méltóságodnak

Érdemem felett való Nagy jó Uramnak

alázatos szolgálja

FAY ANDRÁS m. k.

Külczim: Illustrissimo Domino Nicolao L. Baroni Vesselényi de Hadad S. C. & R. A. Majestatis Camerario, & I. Comitatus M. Szolnok Officii Supremi Comitiss Administratori, Domino mihi gratiosissimo.

per Szolnok

Debretzen

'Sibó.